

Μιχαήλ Κριτόβουλος ένας λόγιος ιστορικός και αξιωματούχος της Άλωσης (Σοφία Καυκοπούλου, υπ. δρ Θεολογίας-Μουσικός)

/ [Πεμπτουσία](#)

Ο Κριτόβουλος, ο επονομαζόμενος Ἰμβριος, καταγόταν από αρχοντική οικογένεια τῆς Ἰμβρου, ενώ το πραγματικό του ὄνομα ἦταν Μιχαήλ Κριτόπουλος. Το πιθανό ἔτος γεννήσεώς του, μπορούμε να τοποθετήσουμε στην δεκαετία 1400-1410. Ως ἔφηβος, βρέθηκε κατά πάσα πιθανότητα στην Κωνσταντινούπολη, όπου ἔλαβε σπουδαία μόρφωση. Διατηρούσε μάλιστα σχέσεις, με πολλούς λογίους τῆς εποχῆς του, ὅπως ο Γεώργιος Σχολάριος, μετέπειτα πατριάρχης Γεννάδιος Β΄, ο Ιωάννης Ευγενικός, ο Γεώργιος Αμοιρούτζης, ο Θεόδωρος Αγαλλιανός.

Ο Κριτόβουλος κατείχε το αξίωμα τού ύπατου αρμοστή τής Ίμβρου, από το 1456 έως το 1460 τουλάχιστον, κατ' εντολή τού σουλτάνου [16]. Μετά την κατάκτηση τού νησιού από τούς Βενετούς, στα 1466, φαίνεται πως μετοίκησε στην Πόλη, ζώντας εκ τού σύνεγγυς την επιδημία πανώλης τού 1467. Τελευταία απόδειξη ότι ήταν ζωντανός, είναι στα 1467/8, όταν τού έστειλε μία επιστολή ο Γεώργιος Αμοιρούτζης. Το έργο τού Κριτόβουλου, απαρτίζεται από πέντε βιβλία, στα οποία εξιστορούνται τα γεγονότα των ετών 1451-1467. Ο ίδιος ο συγγραφέας, προβάλλει έντονα την πεποίθηση πως βρίσκεται σε ένα ιστορικό μεταίχμιο, ανάμεσα σε δύο πολιτισμούς, μία αυτοκρατορία που περνά σε άλλα χέρια. Κεντρικός ήρωας τού έργου, είναι ο Μωάμεθ ο Πορθητής.

Η εξιστόρηση τού Κριτόβουλου αρχίζει από το έτος 1451, όταν ο Μωάμεθ ανεβαίνει στον θρόνο. Το έργο άλλως τε, είναι αφιερωμένο στον σουλτάνο [17]. Η αφήγηση χαρακτηρίζεται από έντονη παραστατικότητα, έχοντας ως πρότυπο την αρχαιοελληνική ιστοριογραφία, κυρίως το ύφος τού Θουκυδίδη [18], αλλά και τον Ηρόδοτο, τον Αίλιο Αριστείδη, τον Φλάβιο Ιώσηπο, τον Αρριανό. Μιμούμενος, μάλιστα, ο Κριτόβουλος, υπέρμετρα το ύφος τού Θουκυδίδη, πολλές φορές θέτει υπό αμφισβήτηση την δική του αξιοπιστία [19]. Η αφήγηση της Άλωσης, περιλαμβάνει σχεδόν όλο το πρώτο βιβλίο, ενώ στα υπόλοιπα τέσσερα βιβλία, περιγράφονται οι εκστρατείες τού Μωάμεθ, αλλά και το έργο του, με σκοπό να γίνει η Κωνσταντινούπολη μία νέα πρωτεύουσα τής Οθωμανικής πλέον, αυτοκρατορίας. Αφ' ενός η μετοίκηση κατοίκων από άλλα μέρη στην Πόλη, και αφ' ετέρου η σταδιακή συσσώρευση πλούτου εκεί, συνηγορούν στην δύναμη που ήθελε να δώσει ο Μωάμεθ στην νέα του πρωτεύουσα και αυτή η πρακτική προβάλλεται ιδιαίτέρως από τον Κριτόβουλο, ο οποίος θεωρεί άξια εξιστόρησης όλα τα ανωτέρω, ώστε να δώσει στον αναγνώστη να κατανοήσει ότι το ζητούμενο ήταν η μετάβαση τής εξουσίας από τούς Ρωμαίους, στους Οθωμανούς. Ο Κριτόβουλος

πολλές φορές συνηθίζει να αναφέρει με τις αρχαίες τους ονομασίες τόπους, ορεινούς όγκους, ποταμούς κ.λπ., συχνά εσφαλμένα [20].

Αμέσως μετά την Άλωση, ο Κριτόβουλος ξεκινά να γράφει το έργο του, μέχρι τα γεγονότα τού φθινοπώρου 1461. Το έργο αφιερώνει στον σουλτάνο, όμως έπειτα συνεχίζει την επεξεργασία, έως το έτος 1467, οπότε και πάλι προχωρά σε αφιέρωση στον σουλτάνο. Ο συγγραφέας είναι ευκόλως αντιληπτό, ότι ανήκει σε μία μερίδα τής βυζαντινής αριστοκρατίας, που σε καμμία περίπτωση δεν ήθελε να απωλέσει τα προνόμιά της, ως εκ τούτου είδε ως μόνη λύση την καλή σχέση με την οθωμανική διοίκηση και την συμβιβαστική διάθεση. Για όσα γεγονότα ο ιστοριογράφος μας δεν έχει προσωπική μαρτυρία, στηρίζεται σε προφορικές ελληνικές και οθωμανικές πηγές.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

16. Tusculum Lexikon, Μιχαήλ Κριτόβουλος, σ. 294.
17. Όπ. π., σ. 294.
18. Όπ. π., σ. 294.
19. Όπ. π., σ. 294.
20. Κριτόβουλος, Ιστορία, σ. 607.